

ХУЛОСАИ

**Шурои якдафъаинаи диссертатсионии 6D.KOA – 050-и
назди Донишгоҳи технологии Тоҷикистон аз рӯи диссертатсия барои
дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ**

Парвандаи аттестатсионии № _____

**Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 31 декабри соли 2024, таҳти № 5,
барои сазовор донишгари Назарзода Фирдавс Хоркаш ба дараҷаи илмии
номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 05.18.06 – Технологияи чарбҳо,
равғанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриетию ороишӣ.**

Диссертатсия дар мавзӯи “Чудокунӣ ва таҳқиқи таркиби химиявии
равғани тухми зағир (*Linum usitatissimum*)” барои дарёфти дараҷаи илмии
номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 05.18.06 – Технологияи чарбҳо,
равғанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриетию ороишӣ аз ҷониби Шурои
диссертатсионии 6D.KOA – 050-и назди Донишгоҳи технологии
Тоҷикистон (бо нишонии 734061, шаҳри Душанбе, к.Неъмат Қаробоев
63/3), ки барои ҳимояи якдафъаина таъсис дода шудааст, (фармоиш оид ба
таъсиси Шурои диссертатсионӣ таҳти №143/ҳя аз 26.04.2024) таърихи 22
октябри соли 2024 ба ҳимоя қабул карда шуд (Протоколи №4 ҷаласаи
Шурои диссертатсионӣ).

Довталаби дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ
Назарзода Фирдавс Хоркаш 26 майи соли 1987 таваллуд шудааст. Соли
2014 Донишгоҳи технологии Тоҷикистонро бо ихтисоси «Технологияи
консервакунонӣ» хатм намудааст. Соли 2021 ба шуъбаи омодакунии
кадрҳои илмӣ ва илмӣ-педагогии Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба
номи академик М.С.Осимӣ ҳамчун унвонҷӯи кафедраи коркарди
энергиябарандаҳо ва хизматрасониҳои нафту газ аз рӯи ихтисоси 05.18.06
– Технологияи чарбҳо, равғанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриетию ороишӣ
дохил шуда, то ин замон бо супоридани имтиҳони маҷмӯӣ ва иҷрои
нақшаи инфиродӣ тибқи барномаи таълимии ихтисос корҳои илмӣ худро
анҷом додааст. Ҳангоми иҷрои кори диссертатсионӣ **довталаб** дар
вазифаҳои мутахассиси пешбари шуъбаи шаҳодатномадиҳии қору
хизматрасонӣ, сармутахассиси нозироти савдои Агентии стандартизатсия,
метрология, сертификатсия ва нозироти савдои назди Ҳукумати Ҷумҳурии
Тоҷикистон, сардори раёсати маъмурию хоҷагидорӣ Донишгоҳи
техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ ва ҳамзамон

ассистенти кафедраи коркарди энергиябарандаҳо ва хизматрасониҳои нафту гази Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ кору фаъолият намудааст.

Роҳбари илмӣ:

Чураҳонзода Рауф Чураҳон – доктори (PhD), доктор аз рӯи ихтисос, муаллими калони кафедраи бехатарии фаъолияти инсон ва экология, муовини ректори Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи академик М.С.Осимӣ оид ба робитаҳои байналмилалӣ.

Муқарризи расмӣ:

Муҳиддинов Зайниддин Қамарович - доктори илмҳои химия, профессор, сарҳодими илмии озмоишгоҳи кимиёи пайвастагиҳои фаромолекулавии Институти кимиёи ба номи В.И.Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон.

Тураева Гулноз Нормаматовна - номзоди илмҳои техникӣ, и.в. дотсенти кафедраи технологияи истеҳсоли маводи хӯрокаи Донишгоҳи технологии Тоҷикистон, ба диссертатсия тақризи мусбат доданд.

Муассисаи тақриздиханда – Институти зироаткории Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон. Дар хулосаи мусбии додашудаи муассиса, ки аз ҷониби муқарриз Нарзулоев Т.С., доктори илмҳои кишоварзӣ, Мудирӣ шуъбаи селексияи зироатҳои рағандихандаи Институти зироаткории Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон имзо шудааст, қайд шудааст, ки диссертатсия тадқиқоти мустақилона, эҷодкорона ва анҷомёфтаи илмӣ буда, дар мавзуи мубрами аз нигоҳи назариявӣ ва амалӣ муҳим анҷом дода шуда ва дорои нағони илмӣ мебошад, доғталаби дарёфти дараҷаи илмӣ 17 интишороти илмӣ оид ба мавзуи диссертатсия, аз он ҷумла 8 мақолаҳои илмӣ, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА ҚТ чоп шуда, 6 мақола – дар маводҳои конференсияҳои ҷумҳуриявӣ байналмилалӣ, 1 нахустпатенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дорад.

Мӯҳтавои асосии диссертатсия дар интишороти зерин дарҷ гардидаанд:

Мақолаҳо дар нашрияҳо, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тавсия шудаанд

1. Назаров Ф.Х. Технологияи муфиди беҳгардонии сифати баъзе рағғани растаниҳои ғизой / А.А.Муродов, Р.Ҷ.Чураҳонзода, Ф.Х.Назаров, Т.М.Маҳмудзода // Илм ва инноватсия №1, 2024 – Душанбе ДМТ, 2024 ТДУ:547:541+581.19, ISSN 2664-1534. С. 99-103.

2. Назаров Ф.Х. Таҳлили сифатӣ ва миқдории кислотаҳои таркиби намунаҳои таҳқиқшавандаи рағани зағир / Р.Ҷ.Чурахонзода, Ф.Х.Назаров, Т.М.Маҳмудзода // Паёми политехникӣ №1(65) 2024. ДТТ ба номи академик М.С.Осимӣ, Душанбе-2024, ТДУ 547, ISSN 2520-2227, саҳ.119-124.

3. Назаров Ф.Х. Омӯзиши нишондиҳандаҳои физикию химиявии рағанҳои эфирии *Vunium persicum* ва *Pelargonium roseum willd* / С Т.М. Маҳмудзода, Ф.Х. Назаров, И.Э. Иброгимов, М.А. Болтаева // Илм ва фановарӣ №4 2023. - Душанбе ДМТ, 2023. ТДУ: 661.726, ISSN 2312-3648. - С.205-209.

4. Назаров Ф.Х. Качественный и количественный анализ акролеинового альдегида при термическом окислении некоторых растительных масел / Назаров Ф.Х. // Политехнический вестник. Серия: Инженерные исследования. ТТУ имени акад. М.С.Осими, Душанбе-№3 (63) 2023, ISSN 2520-2227, С.85-89.

5. Назаров Ф.Х. Беҳгардонии сифати рағанҳои таҳқиқшаванда бо истифода аз антиоксидантҳо / Т.М. Маҳмудзода, А.Х. Абдурахмонзода, Ф.Х. Назаров, Ф.Д. Иброгимов, А.Ш.Маҳмудов // Илм ва фановарӣ №2.2023 -Душанбе: ДМТ, 2023. ТДУ: 547:541+581.19, ISSN 2312-3648, С.257-262.

6. Назаров Ф.Х. Таҳқиқотҳои компонентҳои асосии рағани эфирии *Pelargonium roseum willd* бо усули хроматографияи газӣ / С.Г. Бандаев, Т.М. Маҳмудова, Ф.Х. Назаров, И.Э. Иброгимов // Илм ва фановарӣ №1, 2023 . - Душанбе: ДМТ, 2023УДК 547:541 +581.19., ISSN-2312-3648, - С.168-174.

7. Назаров Ф.Х. Муайян намудани нишондиҳандаҳои физикии рағанҳои глисеридӣ / Д.Э. Иброҳимзода, Т.М. Маҳмудова, Ф.Д. Иброгимов, Ф.Х. Назаров // Илм ва фановарӣ №4, 2022. - Душанбе: ДМТ, 2022. УДК 581.19+547:541., ISSN-2312-3648, - С.231-236.

8. Назаров Ф.Х. Ташхиси нишондиҳандаҳои элементҳо (унсурҳо)-и захрнок дар таркиби рағани тухми зағир / Р.Ҷ. Чурахонзода, Ф.Х. Назаров // Паёми Донишгоҳи технологии Тоҷикистон. №4/2, (51), 2022. Технология ва химия. Душанбе, Тоҷикистон. УДК 665.3. ISSN 2707-8000, - С.81-87.

Интишори мақолаҳо дар манбаҳои байналмилалӣ маълумот (Web of Science ва Scopus ва нашрияҳои хориҷӣ)

9. Nazarov F. Research of humic acids in the composition of some coals of the republic of Tajikistan / Kh. Nazarova, D. Ibrohimzoda, R. Jurakhonzoda,

F. Nazarov // Sciences of Europe №140, (2024) - Praha, Czech Republic, Technical Sciences, ISSN 3162-2364, Pg.44-48.

10. Nazarov F. Linseed oil: extraction, health advantages and main ingredients // F.Nazarov, T. Mahmudova // Sciences of Europe No125, 2023 - Praha, Czech Republic, Technical Sciences, ISSN 3162-2364, Pg-40.

***Рӯйхати мақолаҳо дар маҷаллаҳои конференсияи байналмилалӣ
ва ҷумҳуриявӣ***

11. Назаров Ф.Х. Омӯзиши нишондиҳандаҳои физикию химиявии рағанҳои эфирии ВР / Д.Э. Иброҳимзода, Ф.Х. Назаров, Иброгимов Ф.Д. // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалии “П “Проблемаҳои мукамалдиҳии конструксияҳои мошинҳои сохтмону роҳсозӣ” ДТТ ба номи акад. М.С. Осимӣ, Душанбе-2024 с.312-318.

12. Назаров Ф.Х. Физико-химические показатели липидов *Arctium tomentosum* mill. (атм), *Ampelopsis vitifolia* (boiss) (авв) / Д.Э. Иброҳимзода, Т.М. Маҳмудова, Ф.Д. Иброгимов, Ф.Х. Назаров // МАТЕРИАЛЫ VII Международной научно-практической конференции (в рамках VIII научного форума «Неделя науки в Крутах – 2023», с. Круты, Черниговская обл., Украина), Том 1, ст.97.

13. Назаров Ф.Х. Омӯзиши таркиби химиявии рағани зағири дар Ҷумҳурии Тоҷикистон киштшаванда / Ф.Х. Назаров // Конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ-амалии “Илм-асоси рушди инноватсионӣ”, ДТТ ба номи акад. М.С. Осимӣ, Душанбе-2023 с.266.

14. Назаров Ф.Х. Технология производства биодизеля на основе масла индау (*Eruca sativa* mill) / К.М. Палавонов, А.Ш. Махмудов, А.М. Муродов, Ф.Х. Назаров, Ф.Д. Иброгимов //Материалы республиканской научно-практической конференции наука – основа инновационного развития, ТТУ имени акад. М.С. Осими, Душанбе-2023 с.241.

Патентҳо оид ба ихтироот

15. Назаров Ф.Х. Нахустпатенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Тарзи ҳосил намудани раған аз тухми зағир. ТҶ 1536. Д.Э.Иброҳимзода, Т.М.Махмудзода, Р.Дж.Джурахонзода, Ф.Х.Назаров, А.А.Муродов // НПИЦентр РТ, 2024.

Ба диссертатсия 3 тақриз ва ба автореферат 4 тақриз дода шудааст.

Хулосаи муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар шаҳодат медиҳад, ки натиҷаҳои бадастомада дар ин соҳаи илм дуруст ва саривақтӣ буда,

маводи интишоршуда мувофиқ ба раванди тадқиқот аст, кори диссертационии иҷрошуда дорои аҳамияти амалӣ мебошад.

Тақризи муқарризи расмӣ Муҳиддинов Зайниддин Қамарович - доктори илмҳои химия, профессор, сарходими илмии озмоишгоҳи кимиёи пайвастагиҳои фаромолекулавии Институти кимиёи ба номи В.И.Никитини Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон, мусбӣ буда, эродҳои зерин дорад:

1. Тибқи натиҷаи таҳлиси маълум гардид, ки қисмати зиёди таҳлиси дар Маркази таҳлиси Агентии Тоҷикстандарт гузаронида шудааст. Барои ҷӣ довталаб маҳз озмоишгоҳҳои Агентии Тоҷикстандартро барои гузаронидани таҳлиси интиҳоб намудааст.

2. Дар рисола ва автореферат таҳлили илман асосноки ҷадвалиҳо ва расмҳо хело костаанд, ҷобачогузори ғайримантиқӣ дида мешавад. Масалан ҷадвали 15 дар рисола ва ҷадвали 3 дар автореферат мебоист пас аз ишора ба он оварда мешуд, ки ба хонанда мушкилӣ ба вучуд меоварад.

3. Вобаста ба таҳлили таркиби химиявии равшанҳо дар саҳ 107 (дис) ва с18 (автореферат) таркиби кислотаҳои беҳади Омега-9, Омега-6 ва Омега-3 нодуруст нишон дода шудааст. Аз рӯи таҳлили хроматограмаи газӣ ин таркиб ба Омега-3, Омега-6 ва Омега-9 мансуб аст, ки 54.164%, 16,206% ва 14,732% баробар аст.

4. Муаллиф дар бисёр маврид ибораи “равған ва липид”-ро истифода мекунад, ки ин нодуруст аст, чунки равшан ва ҷарб ба гурӯҳи липидҳо дохил мешаванд.

5. Мусаллам аст, тухми зағир барои кислотаҳои равшани Омега-3 ва лигнанҳои он маъмулан коркард карда мешавад. Бо вучуди ин, он дорои миқдори зиёди карбогидратҳо, минералҳо ва сафедаҳо мебошад, оё довталаб коркарди боқимондаҳои коркарди тухми зағирро ба роҳ мондааст.

6. Инчунин, тухми зағир дорои антинутриентҳо (моддаҳои захрнок), аз ҷумла линатин, ингибиторҳои протеази, кислотаҳои фитикӣ ва гликозидҳои сианогенӣ мебошанд, ки бояд аз тухми зағир хориҷ шаванд, дар ин масъала дар технологияи коркарди пешниҳодшуда ҷӣ тадбирҳо дида шудааст.

7. Дар корҳои илмӣ барои санҷиши дурустии натиҷаҳои бадастомада санҷишҳои байниозмоишгоҳӣ ва статистикӣ гузаронида мешавад. Оё довталаб чунин намуди санҷишҳо барои эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот гузаронидааст.

8. Дар рисолаи илмӣ баъзе аз хатогиҳои имлогӣ ва ҷопӣ ба назар мерасанд.

Тақризи муқарризи расмӣ Тураева Гулноз Нормаматовна - номзади илмҳои техникӣ, и.в. дотсенти кафедраи технологияи истеҳсоли маводи хӯрокаи Донишгоҳи технологии Тоҷикистон, эродҳои зеринро дар бар мегирад:

1. Дар расми 1 ва расми 2, ки хоҳишҳои нишондиҳандаи адади кислотагӣ дар марҳилаҳои биологии пухтарасии тухми мушхор ва зира, поин омадани нишондоди адади кислотагӣ дар давраи биологии пухтарасидани тухмии пахта ва ангури саҳроии худрӯй ном гирифтааст ба мавзӯи кори илмӣ чӣ рабт дорад? Хуб мешуд алоқамандӣ дар автореферат пурра инъикос мегардид.

2. Тавре аз таҳлили кори илмӣ бармеояд, довталаб таъсири спиртхоро ба самаранокии баромади реаксия ба табиати ҳалқунандаи истифодашуда дар расмҳои 3 ва 4 омӯхтааст. Оё довталаб мавҷуд будани пайвастагиҳои эфириро дар растании зағир таҳлил намудааст.

3. Дар раванди чудо намудани равған довталаб аз мушкилотҳо ё норасогиҳои хатӣ технологӣ маълумот наовардааст. Ба назари довталаб кадом нуқтаҳои таҳдидомез дар хати технологӣ мавҷуд аст, ки бояд дар ҳамон қисмат назорат пурзӯр карда шавад.

4. Ба ҳамагон маълум аст, ки имрӯзҳо Вазорату идораҳои дахлдор ҷиҳати ба содирот баровардани маҳсулоти ватанӣ кӯшишу талош варзида истодаанд. Хуб мешуд ҳангоми омода намудани диссертатсия вобаста ба шарҳи ҳуҷҷатҳои меъёрии байналмилалӣ ва роҳ ёфтан ба бозори ҷаҳонӣ зербоби алоҳида ба ин самт бахшида мешуд.

5. Дар кори диссертатсионӣ баъзе истилоҳоти нофаҳмо дида мешаванд.

Тақризи муассисаи пешбар (муассисаи тақриздиханда) мусбӣ мебошад. тақризи эродҳои зерин дорад:

1. Вобаста ба таҳлили таркиби химиявии равғанҳо дар зербоби 1.1.4 ва таҳлили натиҷаҳо дар зербоби 3.3 аз чӣ сабаб таҳлилҳо аз натиҷаи корҳои ба сомон расонидаи олимони Ҷумҳурии Тоҷикистон, махсусан Институти зироаткорӣ оварда нашудааст? Беҳтар мешуд, ки дар ин зербобҳо низ чунин таҳлилҳо ҷойгир карда мешуданд.

2. Дар раванди чудо намудани равған оварда шудааст, ки растании зағири аз минтақаи Фахрободи ноҳияи Хуросон ҷамъоварӣ шуда, истифода карда шуд. Барои чӣ маҳз аз ҳамин минтақа ва аз дигар минтақаҳои кишвар не.

3. Довталаб оиди хусусиятҳои хоси равғандиҳии навъи “Ҳисор 10”, ки дар таҳқиқотҳои гузаронидашудаи худ истифода намудааст, маълумот

наовардааст? Бояд мақсад аз интихоби чунин навъи зағир асоснок карда мешуд.

4. Дар диссертатсия докталаб ҳолати биологии тухмҳосилшавӣ пас аз пурра пухтарасӣ ва пеш аз раванди пухтарасиро дар таркиби дигар растаниҳо таҳлил намудааст. Оё чунин ҳолатро дар ҳуди растани зағир омӯхтааст.

5. Тавсия карда мешавад, ки чиҳати пешбурди фаъолияти илмӣ докталаб бо мақсади омӯзиши дигар ҷабҳаҳои растани равғандеҳи зағир бо унвонҷӯёни Институти зироаткории АИК ҚТ ҳамкорӣ ба роҳ монад.

6. Ҳатогихои техникӣ дар диссертатсия ба назар мерасанд.

Ба автореферт 4 тақризи мусбӣ ворид гардид:

Тақризи доктори илмҳои техникӣ, дотсенти кафедраи истехсоли маҳсулоти хӯроквории Муассисаи давлатии федералии таълимӣ “Донишгоҳи миллии таҳқиқотӣ-технологии ш.Қазон” Китаевская С.В., Федератсияи Русия. Тақризи мусбӣ буда, эроди зерин дорад:

1. Дар реферат дар боби дуюм нишон дода нашудааст, ки кадом усулҳо ва асбобҳои муосир дар ҷараёни кор истифода шудаанд.

2. Аз матни реферат маълум нест, ки муаллиф ҳангоми интихоби тухми зағир барои гузаронидаши таҳлил ва гирифтани маҳсулоти равғанӣ, ашёи хоми ибтидоӣ кадом нишондиҳандаҳои сифатро дошт, сифати ашёи хоми ибтидоӣ ба нишондиҳандаҳои сифати маҳсулоти тайёр ва баромади фраксияҳои липид чӣ гуна таъсир мерасонад.

3. Эзоҳ ба расми 4 автореферати “Динамикаи ҷамъшавии равған дар тухми зағир”: тавсифи аломатҳо ҳам дар матни автореферат ва ҳам дар ҳуди расм мавҷуд нест, ки хондани маълумоти гирифтаи докталабро душвор мекунад.

4. Аз матни реферат маълум нест, ки дар асоси кадом натиҷаҳои таҳқиқот хулосаҳои 2 ва 6 тасдиқ карда мешаванд.

Тақризи доктори илмҳои техникӣ, профессори Муассисаи давлатии федералии бучавии таълимӣ Донишгоҳи биотехнологияи Русия Евгений Иванович. Тақризи мусбӣ буда, эроди зерин дорад:

1. Ҷанбаҳои экологии технологияи пешниҳодшуда ба таври кофӣ ошкор карда нашудаанд. Автореферат бояд хавфҳо ва тадбирҳои имконпазирро барои кам кардани таъсири экологӣ, махсусан дар қисмати партовҳо ва маҳсулоти иловагии такрорӣ, муфассалтар нишон диҳад.

Тақризи доктори илмҳои биология, профессори Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С.Айнӣ Назарзода Нигора Нурмаҳмад. Тақризи мусбӣ аст. Эродҳои зерин дорад:

1. Коркарди маҳсулот дар шароити воқеӣ пурра санҷида нашудааст, ки метавонад таъбиқи натиҷаҳоро маҳдуд кунад.

2. Барои ҷорӣ кардани технология тавсия мешавад, ки ҷанбаҳои экологӣ бештар таҳқиқ шаванд.

Тақризи н.и.к, дотсент, мудири кафедраи маркетинг – агробизнеси Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистон **Хучаназарова М.И.** Тақризи мусбӣ мебошад. Эродҳои зерин оварда шудааст:

1. Дар кори илмӣ таъсири эҳтимолии партовҳои аз ҳисоби истехсолот ба вучудоянда ва тадбирҳои кам кардани таъсири он ба муҳити зист пурра нишон дода нашудааст. Аз ин лиҳоз, хуб мешуд, агар муаллиф таъсири эҳтимолии партовҳо ва тадбирҳои кам кардани таъсири он ба муҳити зистро бештар шарҳ меод.

2. Дар кори муаллиф тавсияҳо оид ба паҳн намудани технологияҳо дар ҷумҳури ва минтақа на он қадар мушаххас шарҳ дода шудаанд.

Шурои диссертсионӣ қайд мекунад, ки аз тарафи докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

муайян карда шуд:

-нишондиҳандаҳои хеле аҳамиятноки таркибҳои химиявӣ физикии рағани зағир аз қабилҳои зичӣ, ҳарорати лахтабандӣ, ҳарорати гудозиш, часпакӣ, ҳарорати таҷзияшавӣ, адади кислотагӣ, адади собуннокӣ, адади эфирӣ, адади йодӣ ва ғайра муайян карда шуд;

-компонентҳои асосии таркиби раған ва липидҳои тухми зағир тариқи истифода аз тариқаҳои таҳлили физикию химиявӣ ва таҳлили хроматографӣ идентификатсия карда шуда, муайян карда шуд, ки асоси кислотаҳои ҷарбии таркиби раған ва липидҳои таркиби тухми зағирро омега кислотаҳо ташкил медиҳанд.

-як қатор хосиятҳои химиявӣ рағани зағир, аз қабилҳои оксидшавӣ он ҳангоми нигоҳдорӣ, таъсири антиоксидантҳо ба суръати реаксияи оксидшавӣ ва таҷзияшавӣ он ҳангоми таъсири ҳарорат ҷузъан омӯхта шуданд;

Коркард шуд:

-ҷувози махсус барои ҷудо намудани раған аз таркиби тухми зағир илман асоснок ва коркард карда шуд;

-усулҳои эксперименталии барои ошкорсозии кислотаҳои чарбуи таркиби рағани зағир дар таркиби рағани зағир мавриди корбурди васеи қарор гирифта, бартарияти усулҳо дар самти муайянсозии дақиқи техникӣ коркард карда шуд.

Пешниҳод карда шуд:

-технологияи нави ҳосил намудани концентрати кислотаҳои калонмолекулаи чарбӣ дар асоси липидҳои таркиби тухми зағир коркард гардида, ҷанбаҳои физикӣ, химиявӣ, технологӣ ва экологии он таҳқиқ карда шудааст.

Исбот карда шуд:

Муайян карда шуд, ки бо истифода аз усули ҷаббиш дар дастгоҳи ҷувози худсоз вариантҳои оптималии ҷудо намудани рағани баландсифат ва липидҳои таркиби тухми зағир ба даст оварда шуд.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот бо он асоснок карда шудааст, ки: натиҷаҳои илмӣ оид ба омӯзиши динамикаи ҷамъшавии раған дар таркиби тухми зағир, метавонад дар такмил додани назарияҳои маълуми вобастагии маҳсулнокии биологии компонентҳои марбутаи липидҳо ба таркиби химиявии хок ва маҳали афзоишу инкишофи растанӣ заминагузори намуда, натиҷаҳои таҳқиқ оид ба коркарди вариантҳои муносиби ҷудо намудани липидҳои таркиби тухми зағир бо усули экстраксияи гарм дар муайян намудани вобастагии ҳалшавандагии қисмҳои таркиби тухми зағир вобаста ба қутбнокии банди химиявии экстрагенти истифодашуда, метавонад саҳмгузори намояд.

Аҳамияти амалии натиҷаҳои бадастовардан докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ аз он иборат аст, ки: дар дастгоҳи ҷувози маҳаллӣ, ки ҷузъиёт, нақша, техникаи кории он дар диссертатсия нишон дода шудааст ва тавассути он рағани зағир таҳқиқшуда аз таркиби тухми он ҷудо гардидааст, дар оянда метавонад истеҳсоли он дар шакли саноатӣ ба роҳ монда шавад. Натиҷаҳои илмӣ оид ба муайян намудани таркиби химиявии липидҳои таркиби тухми зағир, дар оянда метавонад барои муайян намудани самтҳои нави истифодашавии саноатии он мусоидат намояд, инчунин ин маълумотҳо барои таҳқиқоти генетикӣ муҳим буда, барои коркарди навҳои нави зағир маҳаллии аз лиҳози рағаннокӣ ва дигар ҳосилнокии биологӣ афзалиятдошта, мусоидат намоянд.

Технологияи коркарднамудани ҳосил намудани концентрати кислотаҳои калонмолекулаи чарбӣ дар асоси липидҳои таркиби тухми зағир дар оянда метавонад дар саноати дорусозӣ тадбиқи амалии гидро

ёбад, инчунин истифодаи ин технология барои бадаст овардани кислотаҳои чарбии липидҳои дигар низ аз аҳамият холи нест.

Дар диссертатсия баён шудаанд:

-коркардҳои технологӣ оид ба дарёфти вариантҳои оптималии ҷудо намудани рағани зағир аз таркиби тухми ин растанӣ;

-муайян намудани компонентҳои асосии таркиби рағани тухми зағир бо истифода аз усули хроматографӣ ва спектрометрӣ;

-технологияи ҷудо намудани раған аз тухми зағир бо истифода аз ҷувози махсуси худсоз;

-натиҷаҳои таҳлили эксперименталии таҳқиқи таркиби химиявии компонентҳои асосии раған ва липидҳои тухми зағир бо усулҳои мухталиф;

-натиҷаҳои коркарди технологияи нави ҳосил намудани концентрати кислотаҳои калонмолекулаи чарбӣ дар асоси липидҳои таркиби тухми зағир.

Омӯхта шудааст:

-бо роҳи таҳлилу таҳқиқи озмоишгоҳӣ дар “Маркази ташхисии молу маҳсулоти саноатӣ ва кишоварзӣ”-и Агентии Тоҷикстандарт, Маркази тадқиқотии байнисоҳавии Донишгоҳи илмҳои ҳаёти ба номи “Шоҳ Майкли I”-и шаҳри Тимишоараи давлати Руминия ва озмоишгоҳҳои кафедраи “КЭ ва ХНГ” Донишгоҳи техникий Тоҷикистон ба номи академик М.С. Осимӣ, инчунин истифодаи амалӣ бо фарогирии технологияи муосир таҳлилу таҳқиқи ҷузъӣ ва муайянкунии усулҳои озмоишгоҳӣ - таҳлилии рағани тухми зағир, ки парваришу истеҳсоли он дар шароити Ҷумҳурии Тоҷикистон ба роҳ монда шудааст, бори аввал омӯхта шуд;

-дар рафти пажӯҳиш ва таҳқиқотҳои гузаронидашуда раванди технологияи ҷудо намудани раған аз тухми зағир бо истифода аз ҷувози махсуси худсоз, ки суръати кори ҳаракати дастгоҳро танзим мекунад, илман асоснок карда шуда, хати технологӣ ва хусусиятҳои рағани ҳосилшуда муайян карда шуд;

-технологияи нави ҳосил намудани концентрати кислотаҳои калонмолекулаи чарбӣ дар асоси липидҳои таркиби тухми зағир коркардгардида, ҷанбаҳои физикию химиявии технологияи коркардгардида омӯхта шуд.

Муайян шуданд:

-усули ҷудо намудани рағанҳои растании зағир;

-нишондодҳои физикӣ-химиявӣ намунаи таҳқиқшаванда;
-нишондиҳандаҳои технологии раванҳои таҳқиқшаванда - адади кислотагӣ, адади йодӣ, адади собунонӣ ғайра;

Дар асоси натиҷаҳои бадастомада тавсияҳо пешниҳод гардиданд:

Натиҷаҳои корҳои илмӣ гузаронидашуда дар пешбурди иҷроӣ ҳадафҳои стратегии кишвар, аз қабилӣ таъмини амнияти озуқаворӣ ва саноатикунони босуръат нақши муҳим дошта, натиҷаҳои бадастомада барои истифода дар раванди истеҳсолот ба корхонаҳои истеҳсол, коркард ва басту банди рағани растанӣ, маҳсулоти ороишию шустушӯӣ ва дигар муассисаҳои илмӣ-таҳқиқотӣ тавсия карда мешавад. Рағани ҳосишуда ба стандартҳои рағанҳои хурдани мувофиқ аст. Аз ҳамин лиҳоз истифодашавии рағани мазкур дар саноати хӯроквори тавсия дода мешавад.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон дод, ки эътимоднокии натиҷаҳои бадастовардаи довталаб бо ягонагии дохилии диссертатсия ба тасвиб расида, бо тадқиқоти озмоишӣ, ҳаҷми зиёди маводи тадқиқшаванда, коркарди омории натиҷаҳои тадқиқот бо методикаи умумиқабулгардидаи саҳеҳии дараҷаи баланддошта, интишорот дар маҷаллаҳои илмӣ тасдиқ карда мешавад.

-назарияи матраҳгардида дар самти илмҳои техникаӣ нишон медиҳад, ки тадқиқоти мазкур дорои аҳамияти назариявӣ ва амалӣ буда, ғояи илмӣ олим мебошад. Натиҷаҳои бадастомада гувоҳи медиҳанд, ки тадқиқоти гузаронидашуда мувофиқи мақсад буда, вазифаҳои гузошташударо пурра фаро мегиранд ва дар шароити имрӯза зарур мебошад;

-ақидаи муаллиф бо иттилооти омории **ғоя асоснок шудааст**, ки кори мукамал ва ба итмом расонидашудаи илмӣ мебошад;

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ аз ҷустуҷӯ ва таҳлили сарчашмаҳои адабӣ оид ба мавзӯи кори диссертатсионӣ, вазифагузорӣ ва ҳалли вазифаҳои гузошташуда, ташкили шароити мусоид барои гузаронидани пажӯҳиш ва таҳлилҳо дар шароити озмоишӣ, таҳлили натиҷаҳои бадастовардашуда, ҷамъбасти мазмуни асосӣ ва хулосаҳои рисола иборат мебошад.

Диссертатсия масъалаҳои асосии мавзӯи зикршударо дар бар мегирад ва ба соҳаи илм мувофиқат мекунад, ки бо мазмуни худи рисола, тартиб ва пайдарпаии пешниҳоди мавод, кушодани монеаҳо ва тавсифи он бо истифодаи усулҳои математикӣ, ба хулосаҳои зарурӣ дақиқ карда шудааст ва натиҷаҳои ба даст овардашуда ҳолати воқеии равандро тасдиқ менамояд.

Шурои диссертатсионӣ ба чунин хулоса омад, ки мувофиқи Низомномаи намунавӣ оид ба Шурои диссертатсионӣ ва Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30.06.2021 таҳти №:67 бо тағйиру иловаҳо, қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26.06.2023 таҳти №295) тасдиқ шудаанд, диссертатсияи Назарзода Фирдавс Хоркаш кори анҷомёфтаи илмӣ, тахассусӣ, ба шиносномаи ихтисос мувофиқ мебошад, ки ҳалли масъалаи муҳим ва фарогири аҳамияти баланди илмиро дорост. Натиҷаҳои, ки муаллиф ба даст овардааст, эътимодноқанд, хулосаҳо ва тавсияҳо аз лиҳози илмӣ асоснок мебошанд.

Дар ҷаласаи Шурои диссертатсионӣ аз 31.12.2024 қарор қабул карда шуд, ки Назарзода Фирдавс Хоркаш сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 05.18.06 – Технологияи ҷарбҳо, равшанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриетию ороишӣ мебошад.

Дар овоздиҳии пинҳонии Шурои диссертатсионӣ аз шумораи умумии 20 нафар аъзоёни Шуро, аз инҳо 3 нафар докторони илм ва 2 нафар номзадҳои илм аз рӯи ихтисос дар ҷаласа иштирок намуданд, ки аз онҳо 18 нафар тарафдор овоз доданд, зид - нест, бюллетенҳои безътибор – нест.

Дар асоси ҳимояи диссертатсия ва натиҷаҳои овоздиҳии пинҳонӣ (протоколи №1 ҷаласаи комиссия ҳисобӣ) Шурои диссертатсионӣ 6D.KOA-050

ҚАРОР МЕКУНАД:

Ба КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда шавад, ки Назарзода Фирдавс Хоркаш сазовори дараҷаи илмии номзади илмҳои техникӣ аз рӯи ихтисоси 05.18.06 – Технологияи ҷарбҳо, равшанҳои эфирӣ ва маҳсулоти атриетию ороишӣ доништа шавад.

Раиси Шурои диссертатсионии 6D.KOA-050,
д.и.т., дотсент

Котиби илмии
шурои диссертатсионии 6D.KOA-050,
д.и.т., дотсент



Ғафоров А.А.

Ҷаминзода З.А.

31.12.2024с